

Момчило ИСИЋ

П Р А В И Л А НАРОДНЕ КЊИЖНИЦЕ И ЧИТАОНИЦЕ У ТВРДОЈЕВЦУ

Непросвећеност и културна заосталост сеоског становништва била је, на жалост, једна од карактеристика живота у Краљевини Југославији, што се, нарочито, осетило у годинама велике привредне кризе 1929 — 1934. године, јер је, управо, непросвећено и заостало село било погодно тле за још дубље продирање кризе. С овим проблемом било је суочено, наравно, и село ваљевског краја јер је и у њему, скоро, сав терет народног просвећивања спао на основну школу.

Када имамо у виду да је мрежа основних школа била недовољна да прими сву за школу дораслу децу, да су школу похаћала, далеко више, мушка деца, да су често одељења била превелика, што је, свакако, утицало на квалитет наставе у којој су, неретко, радила и нестручна лица, онда није чудо што су деца, која су пролазила кроз школу, стицала, тек, најједноставнију писменост.

Културни живот у селима ваљевског краја у периоду између два светска рата, међутим, постаје нешто богатији отварањем сеоских књижница и читаоница, пре свега, иницијативом учитеља и, у неким случајевима, истакнутијих сељака.¹ На овај начин, најјаче средство просвећивања, књига, постаје приступачнија становницима села, па она није више привилегија само градског становништва. С обзиром на то да је у ово време књига била прескупа за сељака то је значај књижница и читаоница још већи. Али, нису се књижнице и читаонице задовољиле само популарисањем књиге у масама, већ су често организовале разна предавања из појединих области друштвеног живота, затим, бавиле су се организовањем разних позоришних представа и седељки и на тај начин одвајале омладину и друго становништво од малих и задимљених просторија кафана, јединог места окупљања где се, поред здравља, често губио и пос-

---

¹ М. Трипковић, Сеоске читаонице између два рата, Култура у прошлости ваљевског краја, Ваљево, 1977, стр. 38.

ледњи остатак новца, што је све појачавало, ионако велику, беду нашег сељака. Организовале су књижнице и читаонице и алфаветске курсеве за неписмене као и домаћичке течајеве за женско становништво, све у циљу народног просвећивања и културно-економског уздизања.

Књижнице су, најчешће, образоване у саставу основних школа или, пак, одређених задруга, као што је био случај са Здравственом задругом у Словцу која је имала веома богату читаоницу. Читаоницама су, скоро увек, руководили учитељи. Да су књижнице и читаонице све више добијале у значају најбоље говори податак о постојању 31 књижнице и читаонице на простору бивше ваљевске области 1931. године које су располагале са преко 4000 књига. Највише књижница и читаоница је било у колубарском срезу (11), затим у ваљевском — 8, тамнавском — 7, подгорском — 4 и у посавском само две, али податке имамо само за читаоницу у Обреновцу. Најбогатије књигама биле су, у просеку, читаонице у тамнавском срезу, ако се изузме обреновачка књижница и читаоница. Ево прегледа броја и места у којима се налазе књижнице и читаонице као и број књига којим располаже свака од њих:

ваљевски срез:	колубарски срез:	тамнавски срез:
у Бранковини 149	у Мионици 144	у Врелу 151
у Грабовици 173	у Брежђу 86	у Бањанима 257
у Д. Грабовици 40	у Латковићу 102	у Туларима 257
у Драчићу 58	у Паунама 129	у Памбуковици 123
у Јовањи 63	у Цветановцу 247	у Докмиру 110
у Лесковици 130	у Дучићу 61	у Тврдојевцу 242
у Поћути 131	у Д. Топлици 93	подгорски срез:
у Стубу 100	у Г. Топлици 57	у Осечини 141
посавски срез:	у Рајковићу 119	у Г. Буковици 75
у Обреновцу 540	у Бабајићу 86	у Причевићу 250
		у Г. Глави 156 ²

Напомена: За књижнице и читаонице у Баталагама, Бурбевцу и Забрежју немамо података.

С обзиром на улогу и значај народних књижница и читаоница за народно просвећивање и културно уздизање у периоду између два светска рата било би, свакако, веома корисно подробније упознати њихову организацију и начин рада. То се најлакше може урадити проучавајући правилнике о њиховом раду. У овом циљу ми ћемо изложити у целини, Правила о раду Народне књижнице и читаонице у Тврдојевцу која смо пронашли у Архиву Босне и Херцеговине у Сарајеву, у фонду Краљевске банске управе Дринске бановине, пресветно одељење.

² Народно јединство, алманах — календар Дринске бановине за 1932. годину, Сарајево, стр. 60.

На основу датог прегледа мреже књижница и читаоница у ваљевској области 1931. године можемо видети да је Народна књижница и читаоница у Тврдојевцу, по броју књига, била на шестом месту у целој области, што, свакако, још више иде у прилог њеном значају.

ПРАВИЛА НАРОДНЕ КЊИЖНИЦЕ И ЧИТАОНИЦЕ У ТВРДОЈЕВЦУ

I Име

Члан 1.

У Тврдојевцу, срез тамнавски округ ваљевски, оснива се народна књижница и читаоница, за народ ове школске општине, која ће носити назив Народна књижница у Тврдојевцу.

Члан 2.

Тврдојевачка народна књижница и читаоница има свој печат округлог изгледа с насловом: Тврдојевачка народна књижница и читаоница.

II Задатак

Члан 3.

Задатак је Тврдојевачке народне књижнице и читаонице:

1. Да набавља књиге, часописе и новине за своју књижницу и читаоницу, а које буде одобравало и препоручивало Одељење за народно просвећивање Министарства правде;

2. Да својим члановима даје књиге, часописе и новине на читање код куће, на потпис по прописаном формулару;

3. Да зими приређује што чешће седељке у школи и своме дому, на којима ће се водити разговор о ономе што су поједини чланови читали;

4. Да члановима и свима грађанима тврдојевачке школске општине држи предавања о свему ономе што би им уздигло здравље и кренуло живот напретку;

5. Да за све неписмене мушке и женске приређује зимске ана-
лфабетске курсеве;

6. Да за женске приређује курсеве за вођење домаћег живота;

7. Да предузима и ради све оно што иде у прилог народном просвећивању и његовом економском подизању.

III Средства

Члан 4

Средства су за набавку књига, часописа и новина и вршење осталих задатака Тврдојевачке народне књижнице и читаонице ова:

1. Улози редовних чланова;
2. Улози утемељача;
3. Улози добротвора;
4. Помоћ државна, окружна, среска и школских општина;
5. Добровољни прилози;
6. Поклони — завештење;
7. Помоћ Министарства просвете у књигама и листовима и
8. Приходи од забава, концерата и предавања.

Члан 5.

Месечни улози редовних чланова, добровољни прилози и приходи од забава и предавања троше се на потребе Тврдојевачке народне књижнице и читаонице.

Улози утемељача, улози добротвора, помоћ државна, окружна, среска и школске општине, поклони и завештења употребити се на образовање фонда за подизање дома Тврдојевачке народне књижнице и читаонице. Исто тако могу се и приходи од забава и предавања употребити на повећање овога фонда ако то потреба захтева.

IV Фонд

Члан 6.

Фонд Тврдојевачке народне књижнице и читаонице има задатак да прикупи готовину (члан 5) која је потребна за подизање дома за Тврдојевачку народну књижницу и читаоницу у коме би било просторија за јавна предавања, читаонице, књижнице и друге потребе.

Члан 7.

Кад фонд прикупи потребну суму за подизање дома, управни одбор изнеће то питање пред скупштину која о томе доноси дефинитивну одлуку. Ову одлуку извршује Управни одбор.

Члан 8.

Ако фонд не би био довољан за подизање дома, управни одбор може, по одобрењу скупштине, закључити зајам за ту сврху а на подлози своје имовине, зашто мора добити одобрење Одељења за народно просвећивање Министарства просвете.

Члан 9.

Готовина фонда у износу до 1000 динара даће се на приплод Кредитној земљорадничкој задрузи. А готовина преко 1000 динара даће се на приплод Управи фондова.

У Чланови

Члан 10.

Члан Тврдојевачке народне књижнице и читаонице може бити, без обзира на пол и године, свако лице које није одато никаквом пороку ни неугледном животу. Тврдојевачка народна књижица и читаоница има ове чланове:

1. Редовне;
2. Утемељаче;
3. Добротворе;
4. Почасне.

Члан 11.

1. Редовни члан може бити свако лице из тврдојевачке школске општине које управни одбор прими и које буде свакога месеца плаћало улогу један динар. Редовни чланови испод 16 година плаћаће 0,50 динара месечно на име редовног улога. Редовни пунолетни чланови који су сиротног стања плаћаће члански улог такође од 0,50 дин. месечно. А редовни непунлетни чланови који су сиромашног стања не плаћају члански улог.

Ако је редован члан Тврдојевачке народне књижнице и читаонице и члан домаће задруге, сви чланови његове задруге имају сва права редовних чланова без плаћања чланског улога.

Ако средства за снабдевање Народне књижнице и читаонице према члану 5. ових правила буду довољна и без чланских улога, скупштина може донети одлуку да плаћање чланских улога престане.

2. Утемељач је оно лице које положи фонду једном за свагда најмање 100 динара. Лица која су сиротног стања могу се уписати за утемељача са улогом од 50 динара.

3. Добротвор је онај који фонду положи једном за свагда најмање 200 динара.

4. Почасни чланови могу бити она лица и просветно-културне установе из Краљевине СХС која се видно истичу у раду на народном просвећивању. Почасне чланове бира скупштина.

Члан 12.

Редовни чланови полажу месечни улог од 1—15. дана у месецу. Ко у том времену не плати члански улог нема приступа у читаоницу, нити може из књижнице добити књиге на читање.

А ако у том времену не плати улог који од чланова Управног или Надзорног одбора губи право на чланство у Одбору у коме сваки редован члан има свој улагачки лист. Утемељачи и добротвори могу своје улоге полагати у четири тромесечне отплате за годину дана. А после годину дана ако не положи уплату губи право на суме раније положене.

Члан 13.

За утемељаче и добротворе могу сродници, пријатељи и другови уписати и умрла лица. Управни је одбор дужан овим лицима приређивати једанпут годишње парастос дана кога сам одреди.

Члан 14.

Сваки члан је дужан долазити на скупштине, седељке, концерте, предавања и парастосе које приређује управа Тврдојевачке народне књижице и читаонице. Изостати може само кад је болестан, кад је ван места и кад је спречен неодложним послом, што мора доказати.

Члан 15.

Сваки је члан дужан да књигу позајмљену, на читање из књижице брижљиво чува и врати је у року од 15 дана.

Члан 16.

Ако позајмљену књигу оштети, мора у року од три дана купити нову или исплатити по коштању.

Члан 17.

Сваки је члан дужан да ради на успешном развоју рада Народне књижице и читаонице и свима средствима агитије да што већи број лица из Тврдојевца постану чланови Тврдојевачке народне књижице и читаонице.

Члан 18.

Редовни чланови имају права:

1. Да долазе у читаоницу и да ту читају књиге, часописе и новине;
2. Да из књижице узимају књиге и часописе на читање;
3. Да подносе предлоге, молбе и жалбе Управном одбору, Надзорном одбору и Скупштини;
4. Да бирају Управни и Надзорни одбор и да у исти буду избрани ако су пунолетни;
5. Да учествују са правом гласа на свим скупштинама.

Члан 19.

Утемељачи имају ова права:

- а) Доживотно право бесплатног читања књига, часописа и новина из Тврдојевачке народне књижице и читаонице. Сваки члан има свој књижевни лист по коме узима књиге на читање;
- б) Доживотно право читања књига, часописа и новина у читаоници;

в) Право бирања Управног и Надзорног одбора и право да у исти буду изабрани, ако су пунолетни;

г) Право подношења предлога, молби и жалби Управном одбору, Надзорном одбору и скупштини.

д) Право учествовања с правом гласа у решавању свију питања на скупштини, ако су пунолетни;

ђ) Право да им се имена урежу на плочу, која ће бити утиснута на видном месту на дому Тврдојевачке народне књижнице и читаонице;

е) Право да им се, после смрти, једанпут у години приређује парастос у дане које одреди Управни одбор.

Члан 20.

Добротворни и почасни чланови имају сва права која имају и утемељачи, а сем тога и фотографије њихове биће изложене у сали или ће се чувати у књизи-споменици коју има свака народна књижница и читаоница.

Члан 21.

Ако чланови — редовни, утемељачи и добротвори — учине што противно овим правилима, Управни одбор ће их казнити:

а) опоменом;

б) новчаном законом од 1—10 динара;

в) искључењем.

Искључење редовних чланова мора одобрити Надзорни одбор. Искључење утемељача, добротвора и почасних чланова одобрава Скупштина. Искључени утемељачи, добротвори и почасни чланови губе сва ранија права која су имали овим правилима, а искључени редовни члан као и онај који сам иступи, губи право на члански улог уложен до дана искључења.

VI Органи

Члан 22.

Органи су Тврдојевачке народне књижнице и читаонице:

1. Управни одбор;

2. Надзорни одбор;

3. Скупштина;

4. Књижничар-благајник;

5. Секретар.

Члан 23.

Чланове Управног и Надзорног одбора бира Скупштина из редова мушких и женских пунолетних чланова. Књижничар-благајник је увек учитељ-ца, а ако ових нема и њега бира скупштина. Секретара бира Управни одбор. Надзорни одбор и секретар врше своје послове бесплатно, а књижничару-благајнику одређује скупштина награду.

VII Управни одбор

Члан 24.

Управни одбор се састоји из 5 чланова у које се рачуна и секретар. Управни одбор бира себи председника и секретара. Управни одбор представља и свуда заступа Тврдојевачку народну књижницу и читаоницу. Чланови Управног одбора не могу једновремено бити и чланови Надзорног одбора.

Члан 25.

Чланове Управног одбора бира скупштина на три године. Сваке године иступају по два члана. Прве и друге године иступају по два члана на које падне коцка. На место њихово скупштина бира друге. Стари чланови Управног одбора могу бити поново бирани. На крају треће године иступа пети члан Управног одбора. Ако који члан Управног одбора умре или да оставку на чланство, Надзорни одбор сазива ванредну скупштинску седницу која ће попунити упражњено место. Избор новог члана важи за оно време за које је важио избор пређашњег члана.

Члан 26.

Чланови Управног одбора састају се у редовне седнице један пут у месецу. Председник Управног одбора је дужан сазвати седницу и онда, кад то затражи један члан Управног одбора писменим путем.

Седницама руководи председник, а ако је он спречен његов заменик кога изабере одбор. Одлуке су одбора пуноважне кад је седници присутно најмање три члана одбора рачунајући ту председника и његовог заменика. Одлуке се доносе простом већином чланова, а при равној подели гласова решава она страна на којој је председник или његов заменик.

Члан 27.

О раду одбора води се записник. Записник води секретар. У записник се заводе и одвојена мишљења појединих чланова. Записник потписује председник или његов заменик и сви чланови Управног одбора.

Члан 28.

Дужности су Управног одбора:

1. Да под законском одговорношћу управља Народном књижницом и читаоницом и да се стара о њеном напретку;
2. Да одлучује о набавци књига, часописа и новина за књижницу и читаоницу, а по предлогу књижничара-благајника;
3. Да извршује скупштинске одлуке и одлучује о новчаним издацима;

4. Да прима чланове — редовне, утемељаче и добротворе — и одлучује о неуредним члановима;

5. Да на крају сваког месеца и године прегледа књижницу и читаоницу, као и рад књижничара-благајника и нађено стање унесе у записник и овери новчане књиге;

6. Да умрлим члановима, утемељачима и добротворима приређује парастосе у одређено време;

7. Да сазива ванредне скупштине, кад се зато потреба укаже;

8. Да најдаље до краја месеца фебруара сваке године сазове редовну скупштину и да јој поднесе годишњи извештај о своме раду, као и годишњи рачун за минулу годину. У томе ће извештају изнети:

а) Колико има свега књига, часописа и новина у Народној књижници и читаоници;

б) Имена приложника и добротвора који су у последњој години што поклонили или завештали књижници или читаоници;

в) Колико је књига, часописа и новина набављено у прошлој години и на који начин;

г) Колико је и којих књига, часописа и новина дато члановима на читање код куће, а колико је и којих књига, часописа и новина читато у читаоници;

д) Колико се чланова служило књижницом и читаоницом прошле године;

ђ) Колико је дана у години књижница и читаоница била отворена, по колико часова, у које доба дана и колико је чланова кога дана, долазило у читаоницу и ту читало;

е) Колико је преко године било седељака, у које дане, шта се на њима радило и колико је чланова присуствовало на којој седељци;

ж) Колико је и у које дане било предавања преко године, ко је и о чему предавао, је ли после предавања било разговора и у коме правцу и с каквим резултатом.

9. Да води преписку и предузима све послове који би Народној књижници и читаоници донели користи, као што је приређивање забава концерата и предавања.

Члан 29.

Чланови Управног одбора солидарно су одговорни за сву штету које би имало услед њиховог нехата, несавесног и правилног рада и вршења дужности. Ова одговорност не може пасти на онога члана Управног одбора, који је противу одлука одборника или њиховог нехата и несавесности, одвојио мишљење у записнику или дао писмени протест.

VIII Надзорни одбор

Члан 30.

Надзорни одбор састоји се из пет чланова који између себе бирају председника и деловођу. Чланови Надзорног одбора морају бити писмени.

Члан 31.

Чланови Управног одбора бирају се на три године и за њих важе прописи чл. 25. ових правила.

Члан 32.

Чланови Надзорног одбора, не могу бити уједно и чланови Управног одбора. Ако члан Надзорног одбора иступи не може бити биран поново док не добије разрешницу за свој рад.

Члан 33.

Чланови Надзорног одбора састају се у редовне седнице најмање једанпут месечно и то у одређени дан и час без ичијег позива. За њихово решење важе прописи члана 26. ових правила.

Члан 34.

О решавању на седницама Надзорног одбора пословоћа води записник, кога потписују сви присутни чланови надзорног одбора. У записник се бележе и одвојена мишљења појединих чланова надзорног одбора.

Члан 35.

Надзорни је одбор дужан:

а) Да мотри да се у Народној књижници и читаоници ради по овим правилима и скупштинским одлукама;

б) Да на време сазове ванредну скупштину, ако то буде затребало, а исту не би хтео сазвати Управни одбор;

в) Да одлучује о жалбама појединих чланова;

г) Да на крају сваког месеца прегледа књижницу и читаоницу и сву имовину ове установе. Надзорни одбор може преглед Народне књижнице и читаонице и њене имовине вршити кад год нађе за потребно;

д) Да на крају сваке године прегледа годишњи извештај Управног одбора, да прегледа дневник благајне и остале књиге које води књижничар-благајник и да о свему томе поднесе извештај скупштини;

ђ) Да предузима законске мере противу злоупотреба у раду Управног одбора и књижничара-благајника и о томе извештава Одељење за народно просвећивање Министарства просвете.

Члан 36.

Надзорни одбор има право да поједине чланове, као и цео Управни одбор, а тако исто и књижничара-благајника разреши од дужности ако раде противно овим правилима и одлукама скупштинским и штете угледу и интересима народне књижнице и читаонице. У овом случају Надзорни одбор сазива ванредну скупштину, која по овоме предмету дефинитивно одлучује.

Члан 37.

Чланови Надзорног одбора одговорни су морално и целом својом имовином солидарно за штету која би настала услед тога што нису радили по одредбама ових правила и скупштинских одлука.

IX Књижничар-благајник

Члан 38.

Књижничар је увек учитељ, кога бира скупштина. А ако у истом месту нема учитеља, скупштина бира за књижничара-благајника друго лице.

Члан 39.

Књижничар-благајник не може бити члан ни Управног ни Надзорног одбора, али увек присуствује састанцима Управног одбора, даје потребна обавештења и има саветујући глас. Књижничару-благајнику се према послу одређује награда.

Члан 40.

Дужности су књижничара-благајника:

а) Да је у народној књижници и читаоници за све време које је одређено за давање за читање, и да се стара да у књижници и читаоници буде увек примеран ред;

б) Да прима од чланова улоге за народну књижницу и читаоницу, од добротвора улоге а од приложника поклоне и прилоге;

в) Да набављене књиге, часописе и новине прима који долазе народној књижници и читаоници, да их уписује у списак и брине се о њиховом чувању и да свакога месеца подноси извештај Управном одбору о приновљеним књигама, часописима и новинама и о прираштају чланова ове установе;

г) Да члановима који, су платили улог даје књиге, часописе и новине на читање, да води бригу о враћању књига, часописа и новина и да чланови не оштете узajмљене књиге, часописе и новине;

д) Да извршује одлуке Управног одбора, набаву књига, часописа и новина и да чини издатке према одлукама Управног одбора од месечних улога редовних чланова, добровољних прилога, прихода од забава и предавања;

ђ) Да улоге утемељача и добротвора, помоћ државну, окружну, среску и школске општине, поклоне и завештања предаје одмах на штедњу према члану 5. ових правила;

е) Да води ове књиге:

1. Списак чланова Народне књижнице и читаонице;
2. Списак књига, часописа и новина;
3. Књигу наплате чланских улога;
4. Списак намештаја — ствари;

5. Дневник примања и издавања новца;
6. Дневник о позајмљеним књигама;
7. Књигу о седељкама и предавањима.

Обрасце ових књига прописаће Одељење за народно просвећивање Министарства просвете.

Члан 41.

Ако би се књижничар-благајник иселио у друго место или умро, или би дао оставку на ово звање пре састанка редовне скупштине, Надзорни одбор сазваће одмах ванредну скупштину која ће изабрати књижничара-благајника. Дужност књижничара-благајника вршиће привремено један члан Надзорног одбора, кога за то остали чланови овога одбора одреде.

Члан 42.

Књижничар-благајник прима и предаје дужност у три примерка. Један примерак задржава стари, а други нови књижничар-благајник, а трећи се предаје Управном одбору. Ако је стари књижничар умро или услед болести не може да присуствује предаји дужности онда се протокол прави у присуству општинске власти чему присуствује Управни и Надзорни одбор.

Члан 43.

Књижничар-благајник је дужан сваке године саставити буџет прихода и расхода за Народну књижницу и читаоницу, који треба да одобри скупштина. Исто тако дужан је преко Управног и Надзорног одбора положити рачун о буџетском утрошку за протеклу годину и од скупштине тражити разрешницу, а на крају сваке године дужан је књижничар-благајник уз извештај Управног одбора поднети и исцрпан извештај о Народној књижници и читаоници са својим опажањима о развоју и последицама рада Народне књижнице и читаонице и предлозима шта би, за још успешнији рад Народне књижнице и читаонице требало предузети.

Х Скупштина

Члан 44.

Скупштина има редовних и ванредних. Скупштину састављају сви пунолетни чланови без обзира на пол. Скупштина одлучује о свим пословима који се односе на ову установу. Редовна скупштина врши ове послове:

а) Саслушава извештаје Управног и Надзорног одбора о раду у протеклој години, о стању благајне и остале имовине и решава, ако потреба изискује, о престанку плаћања чланског удела-улога;

б) Разрешава одговорности Управни и Надзорни одбор, ако нађе да им је рад неисправан. У противном предузима законске ко-

раке за обезбеду и заштиту своје имовине;

в) Одлучује о предлозима и жалбама својих чланова који морају бити писмено достављени преко Управног одбора на месец дана пре састанка скупштине;

г) Одлучује о изменама ових правила и доставља иста на одобрење Министарству просвете;

д) Бира чланове Управног и Надзорног одбора и Књижничара-благајника;

ђ) Одређује дане и часове кад ће Народна књижница и читаоница бити отворена;

е) Решава о куповини земљишта и закључује зајам за подизање дома;

ж) Подноси извештај о своме раду Одељењу за народно просвећивање Министарства просвете, чије ће одлуке бити дефинитивне кад их одељење Министарства просвете санкционише;

з) Бира пуномоћника у случају потребе вођења спорова код судова, и

и) Бира три оверача записника.

Члан 45.

Скупштини председава председник Управног одбора. Сви присутни чланови скупштинској седници уписују се у списак који председник оверава.

Члан 46.

Ако Управни одбор у одређеном року не би сазвао редовну скупштину, Одељење за народно просвећивање Министарства просвете по преставци три члана Народне књижнице и читаонице, наредиће му да то одмах учини. О раду сваке скупштине води се записник.

Члан 47.

Скупштина се сазива писменим позивом у којима се мора означити дневни ред. Позив потписује председник Управног одбора и секретар и он се мора истаћи на видно место на десет дана пре одређеног рока за састанак скупштине.

Члан 48.

Скупштина решава само о оним предметима који су означени у позиву за сазив скупштине.

Члан 49.

Ванредну скупштину сазива Управни одбор и на истој се решава само о оним предметима који су означени у позиву за сазив.

Члан 50.

Противу одлуке скупштинске, која би била у опреци са овим правилима, подноси се жалба Одељењу за народно просвећивање Министарства просвете у року од месец дана. Ову жалбу може изјавити сваки члан који је учествовао на скупштинској седници.

XI Годишњи рачун

Члан 51.

Рад Тврдојевачке народне књижнице и читаонице почиње 1. јануара а завршава се 31. децембра сваке године.

Члан 52.

На крају сваке године мора се саставити годишњи рачун који има три дела:

1. Први део обухвата приходе и расходе Тврдојевачке народне књижнице и читаонице;
2. Други део обухвата стање фонда;
3. Трећи део чини рекапитулацију из које се укратко мора видети свеколико имовно стање Народне књижнице и читаонице на крају дотичне године.

Члан 53.

Благајник је дужан саставити годишњи рачун и најдаље до 15. јануара идуће године поднети Управном одбору на преглед и одобрење. По прегледу Управни га одбор спроводи Надзорном одбору, Надзорни одбор срањује га са књигама и осталим документима и утврђује својим потписима. Ако Надзорни одбор наиђе на какву неисправност саопштава скупштини. Надзорни одбор је дужан да годишњи рачун прегледа најдаље до 15. фебруара сваке године и по коначном прегледу, доставља исти скупштини на надлежност.

Члан 54.

Овако прегледан и утврђен годишњи рачун мора се прилепити на видно место пред просторијама Народне књижнице и читаонице, на десет дана пред сазив редовне скупштине. Један примерак прегледа годишњег рачуна доставља се Одељењу за народно просвећивање Министарства просвете.

XII Закључак

Члан 55.

Ова Народна књижница и читаоница у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца стоји под врховном влашћу Одељења за народно про-

свећивање Министарства просвете. Све одлуке овога Одељења Министарства просвете обавезне су за Управни одбор као и за скупштину.

Члан 56.

У случају ако би ова Народна књижница и читаоница престала њена имовина има припасти Тврдојевачкој основној школи. Ако би понова Народна књижница и читаоница оживела — имовина ће јој се вратити.

Члан 57.

Ова правила постају пуноважна када их одобри Одељење за народно просвећивање Министарства просвете.

Секретар
Алек. Д. Јосиповић

(М.П.)

Управни одбор
Васа Милошевић
Гроздан Пешић
Борислав Јатаковић
Милутин Илић

Министарство Просвете
Краљевине Ср., Хрв. и Слов.
Одељење за нар. просвећивање
инв. бр. 10314
1. фебруара 1926. г.
у Београду

На основу члана 56. ових правила
иста по наредби Министарства
Просвете
шеф одсека за нар. просвећивање
Јов. М. Поповић

Потврђујем
к. бр. 146
16. јуна 1930. г.
Тврдојевац

Да је препис веран оригиналу оверава
Управ. школе
Ран. В. Гавриловић